

20. 2. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Evidence skutečných majitelů - aktuální otázky

Dne 1. 1. 2018 nabyly účinnosti poslední části zákona č. [368/2016](#) Sb., kterým se mění zákon č. [253/2008](#) Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen "AML Zákon"), a další související zákony (dále jen "AML Novela"). AML Novela provádí směrnici Evropského parlamentu a Rady 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, tedy tzv. IV. AML směrnici (dále jen "IV. AML Směrnice").

Nově účinná ustanovení AML Novely zřizují evidenci skutečných majitelů. Po měsíci účinnosti (a přes rok trvající legisvakanční době) zůstává řada nevyjasněných otázek ohledně fungování evidence skutečných majitelů v praxi.

Povinnost zápisu do evidence skutečných majitelů

Evidence skutečných majitelů je **neveřejným rejstříkem, který vedou rejstříkové soudy** pro každou zapsanou právnickou osobu a každý zapsaný svěřenský fond ve zvláštní vložce. Povinnost zápisu do evidence skutečných majitelů vznikla výše uvedeným subjektům dne 1. 1. 2018, lhůta ke splnění činí 1 rok v případě osob zapsaných v obchodním rejstříku, v ostatních případech 3 roky.

Dle nového ust. § 29b AML Zákona se do evidence údajů o skutečných majitelích zapisují **údaje o skutečném majiteli právnické osoby, svěřenského fondu** nebo jiného právního uspořádání bez právní osobnosti způsobem a v rozsahu, který stanoví zákon č. [304/2013](#) Sb. o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen "**rejstříkový zákon**"). Rejstříkový zákon pak stanoví, že do evidence skutečných majitelů se zapisují údaje o skutečných majitelích právnických osob a svěřenských fondů.[1] (Rejstříkový zákon tedy povinnost zápisu do evidence skutečných majitelů stanovuje pro užší okruh osob, než uvádí AML Zákon.)

Nabízí se otázka, zda se výše uvedená povinnost vztahuje i na odštěpné závody zahraničních právnických osob. Vzhledem ke skutečnosti, že odštěpný závod není dle jeho zákonné definice ani právnickou osobou, ani svěřenským fondem, **povinnost zápisu do evidence skutečných majitelů na odštěpný závod zahraniční právnické osoby nedopadá**. Tento názor reflektuje i dosavadní výklad Ministerstva spravedlnosti.

Skutečný majitel

Otázka, kterou si bude muset zodpovědět každý, kdo bude připravovat návrh na zápis do evidence skutečných majitelů, je **doložení, že zapisovaná osoba je skutečným majitelem.**

AML Zákon stanoví dva způsoby určení, kdo je skutečným majitelem, a to

- primární – **dle faktického vlivu** na subjekt; a
- sekundární – **dle zákonem stanovených** vyvratitelných **domněnek**. [2]

Primárně se tedy skutečným majitelem rozumí fyzická osoba, která má fakticky nebo právně možnost vykonávat přímo nebo nepřímo rozhodující vliv v právnické osobě, ve svěřenském fondu nebo v jiném právním uspořádání bez právní osobnosti. [3] Až v případě, že nelze snadno určit, kdo vykonává výše uvedený faktický vliv, je třeba sekundárně postupovat dle domněnek založených zejména na majetkové účasti, členství ve statutárním orgánu či jiném zapojení do daného subjektu.

Předpokládáme, že v praxi budou nastávat zejména dvě situace, a to případ, kdy (i) má skutečný majitel **rozhodující podíl v právnické osobě**, nebo (ii) **osoba s většinovým podílem neexistuje**. V prvním případě zákon předpokládá rozkrytí vlastnické struktury na úroveň fyzických osob vlastnicích většinový podíl. Pokud takové fyzické osoby nejsou, je nutné odhalit vlastnickou strukturu na úroveň právnické osoby, u které neexistuje žádná fyzická osoba s většinovým podílem (nejspíše to bude právnická osoba na vrcholu vlastnické struktury). K doložení skutečného vlastnictví bude v tomto případě sloužit **organigram** zobrazující vlastnickou strukturu a spolu s ním **výpisy z obchodních rejstříků**, stanovy či seznam společníků. Ve druhém případě lze hovořit o osobě s tzv. roztržštěnou vlastnickou strukturou. Tento stav je běžný například u akciových společností obchodovaných na burze. V případě, že neexistuje osoba s většinovým podílem, uplatní se nejčastěji domněnka, podle které jsou skutečným majitelem členové statutárního orgánu. V takovém případě bude k doložení uplatnění uvedené domněnky sloužit nejspíše **čestné prohlášení právnické osoby o roztržštěné vlastnické struktuře**.

(Ne)veřejnost rejstříku

Jak bylo uvedeno výše, evidence skutečných majitelů je neveřejným rejstříkem. Neveřejnost této evidence je však značně relativizována výčtem osob, které z ní mohou získat výpis, či dokonce budou mít umožněn dálkový přístup do evidence. [4] Lze tedy rozlišit dvě skupiny osob s přístupem k informacím z evidence skutečných majitelů, a to:

- **osoby, které mohou požádat o výpis** údajů z evidence skutečných majitelů, pokud prokáží zájem v souvislosti s předcházením taxativně vyjmenovaným trestným činům; a
- **osoby, kterým je zřízen stálý dálkový přístup** do evidence skutečných majitelů – orgány veřejné moci a povinné osoby dle AML zákona v souvislosti s prováděním identifikace a kontroly klienta.

Právě otázka přístupu k evidenci je pak dosud velmi málo objasněna. Z důvodové zprávy a Ministerstvem spravedlnosti zatím zveřejněných informací však lze dojít k následujícím závěrům.

První skupina osob žádá o výpis z evidence skutečných majitelů prostřednictvím rejstříkového soudu a musí doložit zájem související s předcházením účasti na vyjmenovaných trestných činech. Důvodová zpráva výslovně uvádí, že takový zájem má například **obchodní partner, který má podezření na páčání trestné činnosti u protistrany**. Je otázka, jaké požadavky budou ohledně prokázání uvedeného zájmu rejstříkové soudy klást na žadatele o výpis z evidence skutečných majitelů.

Do druhé skupiny osob patří zejména orgány veřejné moci a advokáti, notáři, banky a další povinné osoby dle AML Zákona.[5] Této skupině osob má být zřízen trvalý dálkový přístup do evidence skutečných majitelů. O přístup je nutné žádat Ministerstvo spravedlnosti. V žádosti je třeba uvést důvody, na základě kterých má být žadateli zřízen přístup do evidence skutečných majitelů. Dle dosud dostupných informací budou po získání přístupu do evidence skutečných majitelů výpisy poskytovány elektronicky. O výpis by pak měla povinná osoba dle AML Zákona se zřízeným dálkovým přístupem **žádat pouze v případě, že provádí kontrolu či identifikaci klienta dle AML Zákona** (pro orgány veřejné moci toto omezení neplatí). Zatím nejsou dostupné informace o tom, jakým způsobem bude prováděna kontrola účelu získání výpisu z evidence skutečných majitelů prostřednictvím trvalého přístupu.

Dopady nezapsání

Jelikož je často údaj o skutečném vlastnictví zejména obchodní korporace relativně citlivou informací,[6] je nasnadě otázka, jaké jsou následky nesplnění této povinnosti

Za nesplnění povinnosti zápisu do evidence skutečných majitelů **nejsou v tuto chvíli stanoveny přímé sankce**. Jelikož je evidence skutečných majitelů vyňata z režimu rejstříkového zákona, neuplatní se ani sankce za zápis v rozporu se skutečností dle tohoto zákona (tj. pokuta či zrušení společnosti). Nicméně je třeba vzít v potaz faktické dopady, které plynou z obchodního kontaktu s povinnými osobami dle AML Zákona. Povinné osoby dle AML Zákona jsou povinny zjišťovat a ověřovat údaje o skutečném majiteli. V případě rozporu skutečných údajů a údajů zapsaných (či nesplnění povinnosti zápisu do evidence skutečných majitelů) lze předpokládat zdržení při vyřizování žádostí, v extrémních případech ale i **odmítnutí služeb, hlášení na Finanční analytický úřad nebo vypovězení smluv**. V této souvislosti je třeba uvést, že AML Novela se dotkla i zákona č. [134/2016](#) Sb. o zadávání veřejných zakázek (dále jen "ZVZ"), dle kterého zadavatelé mají primárně ověřovat dodavatele v evidenci skutečných majitelů, až poté informace získávat od dodavatele.[7] Nezapsání v evidenci skutečných majitelů pak **může znamenat i vyloučení ze zadávacího řízení**.

Další otázky

Dosud téměř neexistující praxe zapisování do evidence skutečných majitelů s sebou nese řadu dalších otázek. Stále například není dostatek informací o fungování zápisů do evidence skutečných majitelů prostřednictvím notářů. Není tak zřejmé, zda bude poplatková povinnost stanovena stejně jako v případě zápisu rejstříkovým soudem.

S ohledem na spuštění systému evidence skutečných majitelů až několik dní po účinnosti AML Novely panují také obavy z dostatečnosti ověření funkčnosti systému, a to zejména s ohledem na dlouhotrvající výběrové řízení na dodavatele systému a pochybnosti o délce trvání testovacího režimu.

Závěr

Během prvních týdnů účinnosti nové AML Novely vyvstalo mnoho otázek a praktických problémů spojených s fungováním evidence skutečných majitelů. Dosud neexistuje přímá sankce za nesplnění povinnosti řádného zápisu v evidenci. Lze však očekávat, že právnické osoby svou povinnost budou chtít v následujících měsících splnit, a to i vzhledem k motivačnímu jeden rok trvajícím osvobození od poplatku za zápis pro právnické osoby vzniklé před 1. 1. 2018. Lze tedy doufat, že tyto nejasnosti budou v aplikační praxi brzy překonány.

Mgr. Patrick Boháček,
advokátní koncipient

[PRK Partners s.r.o. advokátní kancelář](#)

Jáchymova 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 430 111

Fax: +420 224 235 450

e-mail: prague@prkpartners.com

[1] Ust. § 118b odst. 1 rejstříkového zákona

[2] Ust. § 4 odst. 4 AML zákona.

[3] Ust. § 4 odst. 4 AML zákona.

[4] Ust. § 118 g rejstříkového zákona

[5] Ust. § 118 g rejstříkového zákona

[6] To ostatně uvádí i důvodová zpráva k AML Novele, která podrobně uvádí, nakolik obchodně citlivé jsou informace o vlastnické struktuře právnické osoby a že například v případě akciové společnosti je anonymita skutečných vlastníků pojmovým znakem této obchodní korporace.

[7] Ust. § 122 odst. 4 a 5 ZVZ

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)

- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)